

JAVNO PISMO

UPOR RTV (7. 1. 2022) | FOTO BOŽIDAR FLAJŠMAN | /BESEDA UPORA/

Spoštovana varuhinja pravic gledalcev_k in poslušalcev_k RTV Slovenija,

kot plačnik RTV naročnine in državljan Republike Slovenije z veliko zaskrbljenostjo spremljam spremembe na javni radioteleviziji, ki so še posebej izrazite v kriznih časih zadnjih dni, ko poteka vojna v Ukrajini in ko se bližajo državnoborske volitve v Sloveniji. Kritični časi, ki jih preživljamo, kličejo po neodvisnem in stabilnem viru novic ter njihovi kontekstualizaciji, na katerega se lahko kot državljani in državljanke zanašamo, zato bi rad opozoril na vedno bolj alarmantno stanje na RTV Slovenija, ki v poskusu političnega prevzema in diskreditacije postaja talec kratkoročnih in partikularnih političnih ter zasebnih interesov.

RTV Slovenija je javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena, ki opravlja javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti z namenom zagotavljanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb državljanek in državljanov Republike Slovenije, Slovenk in Slovencev po svetu, pripadnic in pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski, italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji. Zakaj navajam nekaj tako očitnega, kot je 1. člen Zakona o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1)? Kot je opozoril dr. Marko Milosavljevič, ga je predsednik Programskega sveta RTV Slovenija dr. Peter Gregorčič v sporni »Izjavi Programskega sveta ob nedavnem poročanju RTV Slovenija o vojni v Ukrajini«, ki je bila izglasovana in objavljena 28. februarja 2022 v podporo novemu uredniškemu vodstvu ob skrajno nenavadni potezi neposrednega prenosa BBC-jevega programa o vojni v Ukrajini na Televiziji Slovenija 2, več kot očitno kršil. Zapisal je: »Dokler bo temu tako, se bomo morali Slovenci zadovoljiti s tem ...« S tem je Gregorčič z javne funkcije v javni debati izključil dobro polovico upravičenih do javnega servisa institucije, katere programski svet vodi: Slovenke, državljanke in državljane Republike Slovenije, ki niso slovenske narodnosti, in pripadnike ter pripadnice narodnih manjšin, živečih v Sloveniji. Le štiri vrstice nad zakonsko kršitvijo so se mu zapisale besede, ki jih je vredno še enkrat prebrati in dosledno upoštevati: »Po mnenju Programskega sveta je trenutno stanje mogoče spremeniti zgolj z dosledno uporabo zakonskih določb.« V skladu z njegovimi lastnimi

besedami je torej na mestu opravičilo in odstop dr. Petra Gregorčiča, ki je na RTV prišel s strankarske televizije Nova24 TV, v katere lastniški strukturi so nekateri vodilni člani vladajoče stranke SDS, drugih medijskih izkušenj pa ni izkazal.

Istega dne med 9.30 in 10.30 je bila s sporeda umaknjena že napovedana informativna oddaja Studio City, ki sem se jo v luči napovedanih aktualnih tem (vojna v Ukrajini, mladi volivci in volivke, predvolilno dogajanje in grozeča inflacija) namenil gledati. Propagandni zmazek v obliki na silo raztegnjene oddaje Odmevi z zelo neinovativnim in neposrečenim imenom Odmevi Plus, nepoglobljenim izborom tem, njihovo površinsko in enostransko obdelavo ter osrednjim gostom, ki je manj kot dva meseca pred volitvami termin in ukrajinsko tragedijo očitno izkoristil za predvolilni boj, o vojni v Ukrajini pa nam ni povedal prav nič novega, nikakor ni zadostil državljanski potrebi po informiranosti. Takšen rokohitrski in nam, plačnikom RTV prispevka nikjer pojasnjen poseg v že načrtovano oddajo je več kot očitno kršenje 2. člena ZRTVS-1, ki zagotavlja »institucionalno avtonomijo in uredniško neodvisnost RTV Slovenija«. Na kršitev tega člena so opozorili tudi zunanjepolitični novinarji_ke in dopisniki_ce RTV Slovenija v zvezi s popolnoma neposrečeno in mestoma protizakonito (saj vsi elementi prenosa niso bili prevedeni) potezo prenosa BBC-jevega programa. Zunanjepolitična redakcija, aktiv in sindikat novinarjev_k TV Slovenija so zahtevali odstop v. d. direktorja TV Slovenija Valentina Areha in v. d. odgovorne urednice Jadranke Rebernik, ki po njihovem mnenju s takšnimi potezami želita »popolnoma razvrednotiti in marginalizirati delo zunanjepolitične redakcije na TV Slovenija« – moram reči, da upravičeno, saj večjemu amaterizmu na javni radioteleviziji doslej še nismo bili priča. Programski svet, ki naj bi težil h kakovostnemu programu in nediskriminatorni informiranosti javnosti, je njihovo zahtevo gladko zavrnil in podprl urednika, in to med drugim tudi z odkrito rasističnimi izjavami nekaterih članov, na primer Žige Kušarja.

Cenjeni kolegi in kolegice so ob tem znova opozorili, da je načrtovan Programsko-produkcijski načrt (PPN) za leto 2022 nestrokovno in ruši funkcijo javne radiotelevizije, vodstvo pa jih je pri njegovem soustvarjanju izrinilo in zavajalo javnost, da vodi dialog z njimi. PPN je bil sprejet kljub nasprotovanju kar 93 odstotkov novinarov in novinarjev informativnega programa (134 od skupno 143 jih je glasovalo proti), rezultat tako nestrokovne poteze pa je bil jasno viden prav pri poročanju o ruskem napadu na Ukrajino, za kar hoče vodstvo, ki deluje po svojem, nestrokovno neutemeljenem načrtu, odgovornost naprtiti novinarskemu kolektivu. Sporno »uravnoteževanje« (ki je vedno bolj očitno zgolj krinka za neposredne posege v uredniško neodvisnost in avtonomijo), ukinjanje in prestavljanje kreditibilnih specializiranih oddaj se medtem dogaja tako na zunanjepolitičnem (Globus, Zrcalo tedna, Dnevnikov izbor) kot na notranjepolitičnem področju (Studio City, Politično, Točka preloma, Tarča), kar je v tako imenovanem »supervolilnem« letu, ko nas čakajo tri pomembne odločitve o vodenju vlade, države in lokalnih skupnosti, skrajno problematično.

V zelo zahtevnem obdobju za svetovno in slovensko demokracijo, ko se morda celo odloča o njenem nadaljnjem obstanku, izgubljam nujno potrebne standarde in neodvisne stebre kritičnega, neodvisnega novinarstva. In to, da se osnovne državljanske pravice prebivalcev in prebivalcev Republike Slovenije upoštevajo manj kot škodljiva

in prepirljiva mnenja politikantov, ki v nasprotju z vsemi delovnimi ljudmi Republike Slovenije javno izpričano ne plačujejo RTV prispevka (eden takšnih, Vane Gošnik, celo sedi v Programskem svetu), se mi zdi v takšni situaciji velika nevarnost za demokracijo. In to, da RTV Slovenija vodijo očitno nekompetentni in politično kontaminirani ljudje, ki se vehementno vpletajo v materijo, ki je ne poznajo – kot se je na primer generalni direktor Andrej Grah Whatmough, ki nima zakonsko predpisanih treh let izkušenj z vodenjem velikih organizacijskih sistemov in prav nikakršnih s filmskim in medijskim delom, neposredno vpletel v razpis za razdelitev sredstev neodvisnim filmskim produkcijam in onemogočil delo enemu najbolj kakovostnih in nagrajevanih filmskih ustvarjalcev zadnjih let – je lahko samo pot v katastrofo in de facto ukinitev demokratične ureditve Republike Slovenije.

Imamo samo en javni medijski servis, ki (citiram zakon) »zagotavlja verodostojne in nepristranske informativne oddaje«; »kakovostne izobraževalne oddaje«; »produkcijo igranega programa«; »oddaje, ki odražajo življenje in probleme različnih struktur prebivalstva, pri čemer izhaja iz načela enakopravnega obveščanja«; »visoko kakovostno lastno produkcijo, namenjeno otrokom, mladostnikom in starostnikom«; »predstavlja in promovira slovensko kulturo in znanost«; »posebno pozornost posveča problematiki in zahtevam otrok ter družin, in skupin ljudi s posebnimi potrebami, ki so zaradi posebnih okoliščin bolj občutljive za dogajanje v družbi«; »širi razumevanje vseh ključnih vprašanj delovanja demokratične družbe«; »informira o vprašanjih zdravja, varstva okolja in varstva potrošnikov«; »spodbuja kulturo javnega dialoga ter omogoča širok prostor za javne razprave o problemih v družbi« itd. In če nam ga bodo enkrat vzeli, ga bo zelo, zelo težko dobiti nazaj. Zato se je zanj in za številne zaupanja vredne medijske delavce in delavke ter njihove sodelavce in sodelavke, ki za nas opravljajo to, za demokratično družbo nepogrešljivo javno službo, vredno boriti. In plačevati RTV prispevek. Kaj je vendar 12,75 evra v zameno za vse našteteto?

Ljubljana, 1. marec 2022

Žiga Brdnik

Lovro Matič

Nova programska shema

Programski svet na RTV
(po volji koga, to se ve)
nam pripravlja nov program –
program Preklopite drugam.

/BESEDA UPORA/